

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:

1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:

BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.

Egyes számok kaphatók: a dohánytösdékből.

Közyülés a városnál.

Hiába! a szüret mégis csak szüret. Ünnepe, akár a lakodalom. Közgyű ide, közgyű oda, de akkor, mikor a hegy ártatlan levét szüretelnek, hogy belőle báránnyá szelidítő, haragos oroszlánná hevítő bájtalt készítsenek, akkor elhallgat az észnek, a kritikának szava s mindenki a szivére hallgat. Székesfehérvár lakosságának háromnegyed része tegnap szüretelt s azért a 140 bizottsági tag közül összevissza csak 42 tudott összeverődni. Mikor Széchenyi Viktor gróf főispán egynegyed 10 táján a közgyűlési terembe lépett, szinte megdöbbenve mondotta:

— Csak annyian vannak?

Igen, csak annyian s ha valami, ugy ez az eset legelőnkben igazolja Rauscher Béla v. biz. tag indítványát, hogy a közgyűléseket ezután ne délelőtt, hanem délután tartassák. Mert ezután a városatyák nem délelőtt sütik-főzik a város ügyeit, hanem délután. Mindenki belátja, hogy szép, nagyon szép ugyan a városatyai méltóság, de ha sürgős magánügyről van szó, a város ügyei háttérbe szorúlnak és feltétlenül előrenyomulnak a magánügyek. Ennélfogva a közgyűléseket is olyan időre kell tenni, a mikor az embereknek a legtöbb idejük van rá.

Egyébként pedig a közgyűlés nagyon is kedvező hangulatban folyt le. A bizottsági tagok

megszavazták mindent, amit tőlük kértek. Szinte jól esett nekik, hogy olyan adakozó kedvükben lehettek. Vihart csak a kémenyeseprői kerületek új tervezett beosztása kellett. Ott összepöröltek egy kicsit az atyák. Az egyik oldalon a polgármester állott, a másikon Saára Gyula dr. Csakugy patognak a tizesnél-tüzesebb argumentumok s mindenik fél azt akarta bebizonyítani, hogy a másik nagyon igazságtalan akar lenni. Denikve a személyi argumentum győzött. Schmidl Istvánt annyira szimpatikus embernek ismerik, hogy a polgármester indítványa, aki egy más valakinek akart új helyet s új kerületet szervezni — megbukott.

Nagyobb érdeklődést ezenkívül csak a vilámos világitás kérdése keltett, ahol Bilkei Ferenc és Saára Gyula dr. biz. tagok mosták újra a szerezcent. Kimutatták a társaság hallatlan viszáleléseit, azt, hogy a közönség zsebéből óriási percentre dolgozik, hogy itt csak a legmesszebbre menő szigorúság segít. Saára Gyula dr. a szerződés újra átvizsgálását, esetleg annak megsemmisítését proponálta, Bilkei Ferenc pedig a jogügyi-szakosztálynak szakértő ellenőrzőkkel való olyatén kiegészítését proponálta, hogy a társaság mindennemű visszaélést azonnal megtorolhassák. Ahol ugy beszélnek, hogy nekik nem parancsol sem a polgármester, sem a főmérnök, sem a közgyűlés, de még az Uristen se, ott csakugyan

meg kell mutatni, hogy a törvény kanyargós paragrafusából korbácsot is lehet sőt kell is fogni a hajolni nem tudók és nem akarók meggörbítésére.

Részletes jelentésünk a következő:

Széchenyi Viktor gróf főispán 9 óra után megnyitotta az ülést. A jövő közgyűlés napjának megállapításánál Rauscher Béla tette meg indítványát, hogy a közgyűlések ezután ne délelőtt, hanem délután legyenek. A ki bizottsági tagga lesz, erkölcsi kötelezettséget arra nézve, hogy közreműködik a város ügyeinek legjobb elintézéséhez. Sajnos, hogy a közeletben működő embert nem lehet elválasztani a magánembertől. Az ügyvédek, a pénzüzetek emberei, kereskedők stb. nem jöhetnek a közgyűlésre, de még a vasúti menetrend is ugy van összeállítva, hogy a legtöbb embernek délelőtt kell elvégeznie a dolgát. Maga a főispán sem gördített akadályt s ő azt hiszi, hogy általános óhajnak tesz eleget, mikor a délutáni közgyűlést indítványozza.

Havranek József polgármester nem tesz kifogást, sőt helyesli, hogy próbaképpen legalább hozzák be. Ha nem válik be, lehet rajta változtatni. Ellene fel lehet hozni, hogy délelőtt sokkal frissebbek az elmék, mint délután, a mikor a lanyhaság vesz erőt az embereken (Közbeiktatások: — Dehogyn! sőt akkor tesz kedélyes a hangulat! Havranek József: — Ez meg a másik baj lesz!)

Pénzes Imre nem ért egyet Rauscherral, mert a kit a közbizalom bizottsági tagnak megválasztott, annak mindig kell időt szakítani a vá-

A halászlé.

— A Fejérmegyei Napló tárcája. —

Megemberelte magát az öreg Duna.

Küldte a vizét lefelé az alvidékre.

A szigettség füzei alól eltakarodott a szennyesszürke hullám. A fűzfák törzse olyan volt az áradás alatt eresztett hosszú hajszálgyökerekkel, mintha kopott rozsdabarna parókákat aggatott volna rájuk valami hóbertos színházi borbél. Egykét apró hal vergődött abban a sok lányomnyi töcsében, melyet a hullámvájtja mélyedésekben felejtett a lefolyó víz. Csupa merő iszap volt a fehér pikkelyes hasuk, ami egyébként most nem is volt valami nagy baj, legalább később jutottak az öntésekerji vadászó gémek, golyák bendőjébe.

Még pityámalatkor elindultunk hazulról. A könnyűjárású halászsónakot ugyszólván magától vitte lefelé a víz folyása. A három halász csak ugy tessékklássék formán merítette le az evezőt. Csak a halászgazda, bizonyos Gácsér István nevezett, aki a kormányt kezelte, feszített nagyokat a kormányévezőn, hogy részsutos irányba vigye át a csónakot a folyás a tulsó partra. Ezenközben ráértünk pipaszó mellett gondolkodni. Mert sok szó nem esik a halász emberek közt. Legtöbb, ha főzés közben, az pedig még messze van.

Még csak öt óra. Epen most buvik ki fészkekből a nap a tököli szigettség jegyenél fölött. A fényes tollu tűzmadár az angyalok párnája mögöl egy szempillantásig e jegyenék csucsán, aztán szárnyra kapva kiröppen a nagy mennyégre. Ragyogó aranylegyezője szélesen elterülve uszik utána s az apró vízfodrok kékeszöld zománcot villantanak a reájuk verődő fényből.

— Huj! — mondja csendes szóval a gazda

s a legények mélyen lemerítik az evezőket, hogy lehetőleg egy helyben tartassák a csónakot. Lázó, a laptáros halász felrántja inas, eres lábaira a patkós halászcizmákat s karjái felgyürközve lép ki a térdig érs vízbe. A dolladó botot utána veti a fia, Milán. A kerítő háló kötelét meg a gazda dobja ki a partra. Vagy husz öl az a kötel. Lázó derekára csatolja a tenyérnyi széles hevederzsínörből fonott farhámot s a kötel végét egy kis kalapácsforma fára hurkolja, ami a farhámhoz van kötve s amit ugy hívna a halászok: pöcök.

A gazda int a két legénynek.

— Befel!

Egyszerre merülnek le az evezők, egyszerre emelkednek a hullámok fölé. Nincs az a gép, amely pontosabban vegezné a dolgot. A lapátokról ezer szivárványt villantva perognak le az apró vízcsöppek, a természet rövid életű igazgyöngyei. Lázó egykedűven pipálva áll a parton. Csak a szeme követi a csónak menését. A gazda a csónak közepén rendbeszedett hálót veti a vízbe. Az első apaty, két villaaga közt jökora terméskövel már lemerült. Utána kerül sor a hálóra. Az ólmos léhest, meg a parás int egy-egy kézbe kapja a gazda. Egy — kettő, egy — kettő — mintha vezényszóra menne, csobban a hullámok közé a tükör, a háló. Mikor aztán az utolsó fogást is kivette, a hátsó apatyot süllyeszt le Gácsér. Utána még vagy tíz öl kötelérsz kerül a vízbe.

— Kösöd meg Anti!

A csónak oldalán van egy lyuk, a kötélen meg egy jó erős, arasznyi keményfadugó. Anti a dugót az oldaluratba erősíti. Kész a hálövetés. Hanem a java csak ezután jön.

A gazda a legénynek szól:

— Befel!

Cudar nehéz evezés esik most. A két le-

gény minden evezőcsapásnál félig felemelkedik ültéből, ugy ránt nagyot a lapáton. Egy darabig egy irányban kell maradni Lázóval, akinek ugyan csak most van nehéz sora. A csizma patkós sarkát a földnek veti s szinte feloldalra dölve el a víztől, tartja a kötelet, a háló kötelét.

Bika erejének minden megfeszítésével tartja a hálót s minden lépést méteres árkocskák jelzik, miket a patkós csizmasarok ásott a park homokjába.

Aki nem látott még kerítőhálával dolgozni, el sem képzelheti, mik azok a keskeny, mély barázdák a dunaparti fővényen; de aki ért a dolgozhoz, egy látásra tisztában van vele, hogy ott laptáros halász kereste verejtékes kenyerét. Fújtat is Lázó, mint a gózkazan. Lában megfeszülnek a kötélvastak inak, karjain, homlokán kidagadtak az erek a nagy erőlködés miatt.

Már nagyon előtte járunk. Abból látható, hogy a parás in fel-felbukkan a vízszíner. A gazda eleget tud. A nyolcvan öles háló bekerítette már, amit beért.

— Kifelé! . . .

Megyünk a partnak. A gazda ledobja a kormánylapatot s jó négyöles rudat kap kezébe. Ugy csákyázza a csónakot a part iránt. Vagy három ölnyire a parttól Antinak szól:

— Erezd el!

Anti kirántja a dugót a furatból s a terhétől megkönnyebbült csónak egy-kettőre a sekélyesen áll. A két legény a hátsó kötelet marokra fogva lép ki a combig érs vízbe; a gazda kiveti a macskát s ő is kiugrik. A hátsó kötelet, amint huzzák vele kifelé a háló elejét, hozzá-hozzácsapják a vízhez, hogy a halak visszariadjanak a víz zajától. Ezt a mesterséget kuttyogatásnak hívják s néha a papolytal is megcselekszik. Míhelyt a hátsó apály mutatkozik, a gazda meg

Mai lapunk 4 oldal.

szerzéséről levén szó, érdemileg csak a következő közgyűlésen foglalkozhatik vele.

Az országos háziipar egyesületbe a város 200 koronával alapító tagnak lép be.
A Fodor-féle telket 6848 korona kiktöltési áron elárverezik.

Két tanítói állás szerzését, illetőleg két ideiglenesen alkalmazott tanítókat rendes tanítóvá való választását a közgyűlés elfogadta.

A felsőbb leányiskola énektanításával Kneifel Ferenc úr bízta meg, akinek 720 kor. évi díj járna. Ennek az összegnek egy része kikerül a növendékektől szedett 2-2 kor. énekdíjből, a többi a város fedezi, erre 400 koronát irányoznak elő. Kováts István biz. tag szerint a hírlapok értesítő kritikái szerint a felsőbb leányiskola bevételei és kiadásai fedezik egymást, tényleg azonban arról győződött meg, hogy míg a bevételek 16,733 kor. tesznek ki, addig a kiadások 23,336 koronára rúgnak. Az új kiadást, minthogy annak szükségességét nem látja indokoltnak, nem szavazza meg.

Szára Gyula dr. utal az énektanítás szükségességére. A mostani tanerők nincsenek szakszerűleg képezve az énektanításra. Kneifel dr. olyan ember, akinek működése teljes garanciát nyújt a kitűnő eredményre s örömmel kell megragadni az alkalmát, midőn ő hajlandó elfogadni a tanítás munkáját. Czafary László dr. a művészi éneklés fontosságáról szól, amelyet egy magas nivóú intézetben nem lehet mellőzni.

A közgyűlés egyhangulag elfogadta a tanács előterjesztését.

Az ipariskola óradíjait 1883-ban állapították meg évi 64 koronában. A tanítók kéri annak fölemelését. A közgyűlés elfogadta, hogy ezután 88 koronát kapnak, ami összesen 1488 kor. több kiadást jelent a városra nézve.

A Cseresep-köz 5 sz. ház megvételére vonatkozólag tett Beke-féle ajánlatot a közgyűlés nem fogadta el.

A vízvezeték és csatornázásnál szükséges földek kárpótlásául 16—22 kat. hold területet a város nem ad bére.

Mattész Andorné Távirdu-utcai telek eldarabolási kérvényét a közgyűlés jóváhagyta.

Az Öreg-utcai iskolának 700 kor. javítását, özv. Denis Bélánéknak 200 kor. temetési költséget a közgyűlés megszavazott. Zavaros István tanító fizetési segély iránti kérvényét elutasították. Több fizetés előlegi kérvényt kedvezőleg intézett el a közgyűlés.

Bokor István utász 100 kor. évi fizetés

— Magyaros! — mondja a gazda.

— Halászos! — vélelmezik Lázó.

Anti nem szól semmit, csak eszik. Mert szép a szó, szép, ha okos, jó is, de enni még sokkal jobb.

A bográcsra kerül a sor. Előbb a zöld paprikát, hagymát szedjük bicskahegyre. Nagyon jó eledel az a létől átvitt kenyérről. Majd a halra is sor kerül. A hüvelykujjunkkal meg a bicska hegyvel szedjük a darabokat. Kenyérre fektetjük s ugy szedjük le a falatokat, hogy az egész halgerinc együtt maradjon. Azt a fejjel együtt eldobjuk. Mert a hal fejét nem eszi a halászszer. Csak a csuka, köcsöge meg a harcsa feje jó. Ámbár a pontyét is meg lehet enni. A compót meg, ami épen nekem jutott előbb, meg kell nyuzni, mert jó szalonnás bőre van s az rajta a java. Halevés közben okos ember hallgat, mert a szálka fura csiklandozást aisz végbe, ha az ember torkára kerül. Szájjas asszonyt hallal kell tartani, akkor elszokik a sok beszédétől.

A bogrács alján még maradt egynéhány hal azt eltegyük délutánra. Jó az hidegen, mikor megkocsonyásodik. A csutorát ellenben elővesszük. Mert átkozott a hal a harmadik vízben. Sorra jár a kulacs. Mindenik a szomszédjára köszönti s mikor ivott, illendően megtöri a száját. Már tudni illik a csutoráét. Bár a saját száját is megtöri rendes ember a keze fejevel.

Elfogyott az étel. Flókerülnek a pipák.

De előbb illendőkép kezelünk egymással.

— Adja Isten egészségünkre.

— Adja Isten kelmeteknek is! . . .

Karaszky-Csaby Ödön.

emelését kér. Pénzes Imre ajánlja, mert ő ismeri, hogy Bokor jó munkás. Antal József v. b. t. nem ajánlja a megszavazást, mert tudnunk kell kell azt, hogy dologkerülő néppel van dolgunk. Ha egy ilyen állás megtrül, akkor kilincselnek a protekcióért, ha tehát nincs megelégedve a fizetéssel, távozzék, kapunk helyette mást. Egyébként ő is megszavazta a 100 koronát. (Derülttség)

A IV. kéményseprői kerület szervezését a tanács úgy ajánlja, hogy a Lövéde-utcától keletre eső rész és az Öreghegy jusson az új kerületbe. Réz István főkapitány utal arra, hogy az utolsó megállapítás 1905-ben történt, azóta pedig nincs még lényeges változás. Ő azt veti ellen, hogy az új kéményseprő majd nem tud megélni. Szára Gyula dr. kimutatja, hogy az Orbán-féle kerület 10 ezer koronára becsülték s a bruto jövedelem nem volt nagyobb 5432 koronánál. Ő attól fél, hogy úgy járunk, mint Győrben jártak, hogy ott is csináltak új kerületet s mikor az új kerület seprője nem tudott megélni, kérte a tarifát fölemelését s a miniszter belement abba, hogy a lakosok 2 kor. 40 fill. helyett 4 kor. 80 fillért fizessenek. Havranék József polgármester kijelenti, hogy egy ilyen ügyben nem kérne szavazatokat, a biz. tagok agyon vannak már kérve. Utal arra, hogy az egyik kerületnek a tulajdonosa a kalocsai érsek jószágigazgatója, a kinek másutt is van ilyen üzlete s a ki a 7—10 ezer korona évi jövedelméből egy fillért sem költ el nálunk. Méltánytalanságnak tartja, hogy vannak öreg, jóraváló segédok, szegény ördögök, a kik sohasem juthatnak önállóságához. Pénzes Imre kijelenti, hogy a kéményseprők 20—30 ezer forintnyi vagyont szereznek. Pisky László v. b. t. szükségesnek tartja, hogy a kéményseprő mester vagyonos ember legyen, mert másként nem tud jó fizetést adni a segédének. Winkler Vilmos főmérnök a gombamódra szaporodó házak miatt szükségesnek tartja az új kerületet. Boros Sándor v. b. t. jelzi, hogy a kéményseprők dédelgetése érhető volt akkor, mikor a tüzoltás miatt olyan nagy szükség volt rájuk (Bilkei Ferenc: — Most is ők a legjobb tüzoltók!) Kimutatja, hogy a kémények száma néhány év alatt kétszeresre emelkedett. Antal József v. b. t. utal arra, hogy jó foglalkozás a kéményseprőség, mert ha nem volna az, akkor azt mondanánk ránk: üssön meg benneteket a mennydörgös mennykő és itthagynának bennünket. (Derülttség.)

A közgyűlés demikve 7 szavazat ellenében leszavazta a IV. kéményseprői kerület szervezését.

Pénzes József mérnök mint francia legiónárius több éven keresztül Afrikában, majd Annamban tartózkodott. A közgyűlés örömmel fogadta kérvényét, amelyben visszahonosítását kéri.

A közgyűlés, miután a főispán a két stereotyp hitelesítőt Dieballa György és Tóth Artur személyében kinevezte — 11 órákor véget ért.

UJDONSÁGOK.

— Kinevezés. Dr. Koltai Tóth István ügyvédjelöltet a bpesti kir. ítélőtábla területére díjas joggyakoroknökká nevezték ki.

— Munkások a Vörösmarty-szobornál. A hazátlanság és istentelenség eszméinek mind veszedelmesebb mérveket öltő tovarhapódzásakor jól esik látnunk a józan gondolkodású munkás-ság egy töredékét a hazafias eszmék szolgálatában. A derék déli vasuti munkások rendes szokásukhoz híven Mihály-estélyen ezidén is lampionos menetben a Vörösmarty-szoborhoz vonultak s azt lelkes, megható ünnepség keretében megkoszorúzták. Nemzeti imának, a himnusz elének-lése után Csokonai Károly gyári munkás állott a szobor talapzatára s forrás, honfui hévtől áthatott beszédet mondott.

— Egy derék jegyző halála. Csak három hét előtt lépett nyugalomba id. Walper József Szabadbattyán község érdemeiben gazdag jegyzője. Az az állás, a melynek viselésére a község bizalma 52 esztendővel ezelőtt felszólította, össze-

nőtt a lelkevel. A tollat csak akkor tette le a kezéből, a lelkevel összenőtt gondjait, a község ügyeinek vezetését csak akkor bocsátotta ki kezéből, a mikor a magas korával járó gyengeségek, parancsolólag léptek fel ellene. Minden ideig becsületés, jóakaratu, mintaszerű ember volt. Úgy is mint ember, úgy is mint hivatalnok, úgy is mint vallásának hű fia, Községe népe úgy szerette, mint a hogyan a gyermekek apjukhoz ragaszkodnak. Mehettek hozzá bizalommal, nála csak szeretetet és becsületességet találtak. Több mint félszáz esztendővel töltött hivatalában. Boldog családi életet élt, kiérdemelte mindenki bizalmát, sőt a király arany érdemkeresztjét is. Három héttel ezelőtt, a mikor nyugalomba tért, a korával járó gyengeségek elhatalmasodtak teste fölött is; lelke fölött is. A halál gyorsan és biztosan végzett vele. Temetésén ott volt az egész környék. Elküldték koszorúikat mindazok, a kiket ismert s akik ismerték, köztük a kerület országgyűlés képviselője, Batthyány Lajos gróf, Dumont báró, a községi jegyzők testülete stb. S ott voltak azok, a kikért egész életén keresztül dolgozott. Szabadbattyán község népe, apraja-nagyja, a kik atyjukat veszítették benne, a kik megsiratták úgy, mint a hogyan a nagyon jó embereket megsiradni lehet. Maradjon emléke közöttünk a jó és tisztelteméltő példa emléke!

— A gázszjelentés a következő:

Özv. ld. Walper Józsefné szül. Wührli Mária mint neje, Izabella mint leánya, özv. ifj. Walper Józsefné szül. Prohászka Sarolta menyé és unokái: Sárika, Mária és Gizella, úgy az összes rokonság nevében is fájdalommal tudatják a felejt-hetetlen jó férj, atya, após és nagyapának ld. Walper József Szabadbattyán község-jegyzőjének az arany érdemkereszt tulajdonosa és Fejérmegye bizottsági tagjának f. évi szeptember hó 28-ik napján este 18 órákor, életének 72-ik, boldog házasságának 48-ik évében, hosszas szenvedés s a haldoklók szentségeinek ajátos felvétele után történt gázszos elhunytát. Temetése f. hó 30-án délutár 4 órákor volt Szabadbattyánban.

— A nyugalomba vonuló. Mészöly Mihály pátkai jegyzőtől megható ünnepség közt búcsuzott el a község előjárósága és intelligenciája. Az előjáróság élén Pátkay János fejezte ki a község hálás érzelmeit és szerencselívánatait. Majd bankett volt az ünnepelt jegyző tiszteletére. A banketten Schier József plebános emelkedett hangú felköszöntőben kérte az Isten áldását az érdemeiben megözöbült férfúra. A nyugalomba vonuló jegyző magható szavakban köszöntö meg az ünnepeltet.

— Az új kaszinó. A teletszerezés után az építés munkájának kell következnie. Amint hall-junk, a kaszinó bizottsága Széchenyi Viktor gróf főispán elnöklésével úgy határozott, hogy az építést a mostani kedvezőtlen pénzügyi viszonyok miatt nem kezdeli meg, hanem vár addig, míg az állapotok jelentősen javulnak.

Csak mint a község véleményének és hangulatának kifejezői szólnak a dolghoz. S mint ilyenek, annak a meggyőződésnek adunk kifejezést, hogy a kaszinó felépítésének bármifé halogatása elsősorban magának az ügynek árt. Hogy a pénzügyi helyzet rossz, azt mindenki tudja. Hogy mikor lesz jobb arra senki sem tud feleletet adni. Lehet, sőt a pénzügyi emberek szerint évekig, talán 4—5 évig is el fog tartani. Hát addig egyáltalán nem épít a Kör? Hiszen ez évenként már a telek elvesztett kamatai alapján is 2000 koronát tesz ki. És mi lesz a Kör beiratkozott tagjaival? Mi fogja őket a Kaszinó számára évi 30 kor. fizetéssel visszatartani? A szép reménység, hogy majd a következő évtizedben kárpótolva lesznek? addig azonban elégedjenek

